

КАФЕДРА НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ

Фах (спеціальний інструмент)

Освітній ступінь	«Бакалавр»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійна програма	«Музичне мистецтво» Домра

Курс	1–4
Семестр	1–8

Статус	Обов'язкова
--------	-------------

ECTS	19
Годин	570
Індивідуальні заняття	272
Самостійна робота	298

Форма контролю	Екзамен, атестаційний іспит
----------------	--------------------------------

Інформація про викладача

ПІБ	Білоус Владислава Павлівна, кандидатка мистецтвознавства, професорка кафедри народних інструментів Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського
Профіль викладача	Orcid.org. 0000-0001-8506-238X
e-mail	vladadanut@ukr.net

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальний курс «Фах (спеціальний інструмент)» є важливою складовою фахової підготовки студентів-виконавців, які по закінченню освітнього ступеня «Бакалавр» отримують кваліфікації: концертний виконавець, викладач з фаху «домра». Відповідно, дисципліна передбачає засвоєння специфічних знань, умінь та навичок в об'ємі, який також необхідний для подальшої педагогічної діяльності молодих фахівців.

Курс навчання розрахований на 4 роки та включає всебічну професійну підготовку молодого виконавця та майбутнього педагога.

Мета навчання:

- виховання музиканта, здатного глибоко відчувати і мислити, любити свою професію, мати внутрішню потребу нести культуру в маси, який досконало володіє своєю майстерністю;
- випускник академії в залежності від творчих нахилів, рівня й характеру своєї обдарованості, уподобань повинен добре оволодіти навичками інтерпретації творів найрізноманітніших стилів і жанрів, читання нот з листа, транспонування, виконавського редагування репертуару, його аранжування, перекладення, транскрипції і творчої обробки музичного матеріалу (народної пісні, оригінальних творів, в т.ч. написаних для інших інструментів);
- виховання громадянина, патріота рідної України, який має фундаментальні знання в своїй професії і широко обізнаний в проблематиці інших галузей знань, сучасної політики, історії, культури, науки, літератури, мистецтва;
- розвиток пізнавальних і фахових зацікавлень майбутніх виконавців-домристів, формування в них мотивації до самостійної виконавської діяльності.

Творчі завдання:

До завдань фаху входить виховання в майбутніх виконавцях прагнення до самовдосконалення, самоконтролю, творчої волі, формування художнього смаку, широкого кругозору. Навчання передбачає знання:

- основ теорії та методології інтерпретації інструментальних творів;
- теорії музики, гармонії, поліфонії, аналізу музичних форм, основ композиторської творчості;
- методики роботи над твором (соло, в ансамблі, оркестрі);
- психології виконавської діяльності;
- загальної історії музично-виконавського мистецтва і специфіки суміжних його різновидів;
- історії народно-інструментального мистецтва взагалі, та домрового зокрема;
- історії музики;
- народної творчості;
- історії музичної естетики і філософії;
- основ образотворчого, літературного і театрального мистецтва.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент **повинен знати:**

- особливості та специфіку домри, прийоми гри та технологію їх використання, особливості використання штрихів з урахуванням стилістики творів;
- сучасні досягнення в галузі домрового виконавства, педагогіки та музичної творчості;
- виконавський репертуар та спеціальну літературу;
- принципи зібрання, систематизації, узагальнення та використання інформації і проведення наукових досліджень з фаху;
- принципи аранжування та перекладення нотної літератури з інших інструментів;
- основи загальнотеоретичних дисциплін, що дозволяють вирішувати завдання творчого, навчально-просвітницького, науково-дослідницького та методичного характеру.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент **повинен вміти:**

- розуміти зміст, форму та стиль музичного твору, відтворювати його художню концепцію;
- володіти засобами виконавської виразності та технічною майстерністю;
- орієнтуватися в різноманітних музичних стилях і жанрах;
- поєднувати виконавську майстерність з виконавським осмисленням твору;

- проводити музично-просвітницьку і критичну діяльність;
- редагувати та рецензувати тексти.

Випускник повинен мати такий комплекс навичок:

- слухо-моторної орієнтації у повному діапазоні звучання домри;
- різноманітного характеру контактування зі струною в органічному поєднанні з рухами звуковидобуваючої руки;
- протистояння лабільності, пристосованості рук до особливостей будови домрового грифу, розташування струн і ладків;
- використання відчуття ваги рук як засобу доцільної організації музично-ігрових рухів;
- різноманітних форм музично-ігрових рухів та технічних засобів;
- володіння різноманітними прийомами і засобами домрового звуковидобування з динамікою та артикуляцією;
- всебічної координації музично-ігрових рухів та психомоторної координації;
- різноманітних засобів акцентуації;
- штрихової техніки;
- поєднання динамічної процесуальності з мікро- та макроструктурою музичного твору;
- вимовлення різноманітних формул мікроструктурного інтонування;
- тембрової процесуальності;
- володіння власними емоціями;
- самостійної роботи над музичним твором;
- артистичної поведінки на сцені;
- багатоплощинного, попереджувального, контролюючого та корегуючого слухання в процесі гри на інструменті;
- швидкого, міцного і довготривалого запам'ятовування музичного твору;
- опанування окремими технічними складностями;
- всебічного аналізу фортепіанного (та іншого) супроводу солюючій домрі та творчого пристосування його до вимог ансамблевого виконавства;
- опанування суто сольної гри на домрі оригінальних творів.

ПЕРЕЛІК ТЕМ

МОДУЛЬ I

Змістовий модуль 1.

Робота над інструментальними творами малої форми

Тема 1. Виявлення рівня професійної ерудиції та творчих уявлень студента.

Тема 2. Спрямованість роботи на осмислення головних вимог до творів віртуозного характеру.

Тема 3. Робота над принципами апікатури з метою досягнення артикуляційної та інтонаційної виразності звучання на інструменті.

Тема 4. Типовість та особливості форми твору, що вивчається.

Тема 5. Опанування вправ для подолання технічних складностей.

Змістовий модуль 2.

Робота над інструктивним матеріалом

Тема 1. Робота над розвитком технічних можливостей студента з урахуванням рівня його попередньої підготовки та індивідуальних фізико-моторних якостей.

Тема 2. Опанування мелізматикою, з урахуванням стилістики композитора з метою удосконалення музично-виконавської майстерності.

Тема 3. Оволодіння ковзанням, як суто специфічним прийомом гри на домрі.

Тема 4. Робота над технічними і жанрово-стильовими особливостями капризів композиторів XIX століття.

Тема 5. Самостійне опрацювання рекомендованих викладачем додаткових вправ для вдосконалення музично-виконавської майстерності домриста.

Змістовий модуль 3.

Робота над твором крупної форми

Тема 1. Втілення форми через засоби музичної виразності для відтворення стилістики твору.

Тема 2. Виявлення рівня професійної ерудиції та творчих уявлень студента.

Тема 3. Аналіз особливостей скрипкових перекладень для домри творів великої форми, з метою виявлення виконавських і технічних складностей.

Тема 4. Вивчення специфіки ансамблевої гри домри з фортепіано.

Тема 5. Робота над особливостями оригінальних творів великої форми для домри, їх технічними, артикуляційними та динамічними особливостями.

Змістовий модуль 4.

Робота над творами для домри соло

Тема 1. Робота над освоєнням суто специфічних прийомів гри на домрі.

Тема 2. Розвиток розуміння значення творів для домри соло у концертному репертуарі майбутнього виконавця.

Тема 3. Аналіз форми твору для домри соло, з метою відповідного відтворення задуму композитора.

Тема 4. Робота над технічними складнощами.

Тема 5. Вивчення стилістики виконуваного твору, з метою концертного виконання.

МОДУЛЬ II

Змістовий модуль 5.

Робота над інструментальними творами малої форми

Тема 1. Робота над творами малої форми для домри, їх ритмічними, артикуляційними та динамічними особливостями з урахуванням вимог стилю і жанру.

Тема 2. Активізація самостійності творчих музичних рішень, виконавської ініціативи в інтерпретації творів.

Тема 3. Розвиток тембрального уявлення, колористичних можливостей інструмента при виконанні творів малої форми.

Тема 4. Особливості виконання перекладень творів малої форми для домри.

Тема 5. Самостійне вивчення одного оригінального твору малої форми.

Змістовий модуль 6.

Робота над твором кантиленного характеру

Тема 1. Робота над тремоло, як суто специфічним прийомом гри на домрі.

Тема 2. Розвиток тембрового мислення, підбір та застосування засобів музичної виразності, необхідних для втілення образу.

Тема 3. Засвоєння особливостей аплікатури домриста при виконанні творів кантиленного характеру.

Тема 4. Розвиток внутрішнього слуху, як передумови точного відтворення виконуваної музики.

Тема 5. Виховання навичок самостійного підбору репертуару та самостійної роботи над твором кантиленного характеру.

Змістовий модуль 7. Робота над твором епохи Бароко

Тема 1. Робота над перекладенням твору з метою стилістично точного відтворення композиторського задуму.

Тема 2. Засвоєння особливостей мелізматичної доби епохи Бароко.

Тема 3. Виховання навички «відчуття темпу» з метою доцільного використання у виконавській практиці при грі творів епохи Бароко.

Тема 4. Робота над аналізом форми твору як неохідною складовою до набуття музично-виконавської майстерності.

Тема 5. Самостійне вивчення одного твору з метою перевірки засвоєного матеріалу.

Змістовий модуль 8. Робота над твором епохи Романтизму

Тема 1. Робота над комплексом професійних вимог до виконавського втілення романтичного стилю.

Тема 2. Робота над аплікатурою домриста з урахуванням динамічного розвитку мелодії.

Тема 3. Виховання навички динамічного розвитку з метою відповідного відтворення кульмінації твору.

Тема 4. Робота над особливостями легато та легато-портато на домрі.

Тема 5. Самостійний розбір твору епохи Романтизму.

МОДУЛЬ III Змістовий модуль 9. Робота над віртуозним твором

Тема 1. Аналіз форми твору та його технічних складностей.

Тема 2. Робота над виконанням пасажів методом «ланцюжка» з метою досконалим оволодінням технічних складностей.

Тема 3. Робота над аплікатурою віртуозних творів з метою оволодіння технікою музично-ігрових рухів та їх скоординованістю.

Тема 4. Досягнення артикуляційної та інтонаційної виразності звучання.

Тема 5. Самостійне вивчення одного віртуозного твору.

Змістовий модуль 10. Робота над твором кантиленного характеру сучасних українських композиторів

Тема 1. Робота над видами тремоло та їх застосуванні у данному творі.

Тема 2. Аналіз твору методом виявлення реального, умовно-реального та гіпотетичного задуму композитора з метою втілення власної інтерпретації.

Тема 3. Робота над миттєвою зміною позиції, застосування глісандо різними пальцями правої руки, непорушуючи динамічний розвиток твору.

Тема 4. Застосування набутих навичок гри та формування їх досконалості.

Тема 5. Сприяння самостійному пошуку нового оригінального репертуару методом особистого спілкування з сучасними українськими композиторами.

Змістовий модуль 11.

Робота над оригінальним твором крупної форми сучасних українських композиторів

Тема 1. Аналіз форми твору з метою досконалого відтворення композиторського задуму.

Тема 2. Робота над штриховою технікою та видами апікатури з метою урахування фізіологічних особливостей пальців рук виконавця.

Тема 3. Робота над артикуляцією домриста у виконуваному творі.

Тема 4. Робота над ансамблевою злагодженістю як умовою необхідності концертного виступу.

Тема 5. Самостійний аналіз інтерпретаторських версій виконуваного твору з метою пошуку власного виконавського стилю.

Змістовий модуль 12.

Робота над оригінальними творами малих форм для домри соло українських композиторів

Тема 1. Особливості роботи над оригінальними творами малих форм українських композиторів.

Тема 2. Робота над колористичними прийомами гри на домрі: флажолети, гітарне легато та їх поєднання з іншими прийомами.

Тема 3. Аналіз стилістичних особливостей оригінальних творів для домри соло українських композиторів.

Тема 4. Вирішення інтерпретаторських задач, їх стильових та образних ознак.

Тема 5. Стимулювати формування самостійного музичного мислення та самовираження студента з метою втілення власної інтерпретаторської концепції в творі.

МОДУЛЬ IV

Змістовий модуль 13.

Робота над поліфонічними творами для домри соло (робота над творами з елементами поліфонії)

Тема 1. Ознайомитись з основними принципами виконання поліфонічних творів на домрі.

Тема 2. Розкрити значення правої руки домриста при грі поліфонічних творів.

Тема 3. Особливості значення внутрішнього слуху та його розвитку для виконання поліфонічних творів.

Тема 4. Ознайомлення та вивчення поліфонічних творів, написаних для мандоліни з метою збагачення репертуару.

Тема 5. Аналіз оригінальних поліфонічних творів для домри.

Змістовий модуль 14.

Робота над підготовкою до сольного концерту

Тема 1. Систематизувати й узагальнити знання та вміння у галузі домрового виконавства, сформулювати на їх основі професійні виконавські навички, переконання, світогляд.

Тема 2. Робота над мотивацією як основною рушійною силою на шляху до обрання музично-виконавської діяльності як діяльності професійної.

Тема 3. Розкриття індивідуальних рис музичних творів, їх стильових, ознак та оволодіння специфікою музичної форми і комплексом засобів музично-виконавської виразності.

Тема 4. Планування та підготовка до роботи з концертмейстером з метою оптимізації часу.

Тема 5. Розкриття творчої особистості виконавця-домриста, набуття осмисленої виконавської гри.

Змістовий модуль 15.

Вдосконалення набутого комплексу професійних виконавських навичок

Тема 1. Продовження роботи над розкриттям творчої особистості студента, розвитком його технічних та художньо-виконавських можливостей.

Тема 2. Вміння складати програми різного цільового призначення (академконцерт, тематичний концерт, сольний концерт, відділення, екзамен, концерт-лекція, конкурс, тощо).

Тема 3. Стимулювати інтерес до нових публікацій нотного матеріалу, подій в мистецькому житті (конкурси, концерти, конференції, майстер-класи, прем'єри), які б сприяли зростанню загальнокультурного і професійного рівня.

Тема 4. Відвідування студентом художніх музеїв, виставок, театрів, читання літератури і подальше спілкування на ці теми.

Тема 5. Виявити у студента зріле та завершене музичне мислення, естетичне почуття та високий художній смак.

Змістовий модуль 16.

Робота над підготовкою до виконання програми Атестаційного іспиту з фаху

Тема 1. Виховання навичок самостійного мислення.

Тема 2. Розвиток уваги, самоконтролю, музичної пам'яті та творчої ініціативи.

Тема 3. Робота над технічними складностями з метою їх підпорядкованості художнім вимогам.

Тема 4. Формування емоційної гнучкості та пристосованості до умов концертного виступу.

Тема 5. Мотивування зусиль випускника на розкриття цілісної концепції творів державної програми.

ФОРМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Індивідуальні заняття, самостійна робота.

НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Нотний матеріал відповідного домрового репертуару, музикознавча та методична література за фахом представлені у вільному доступі в бібліотеці та читальній залі Академії, інтернет-ресурси. Репетиційні приміщення в навчальних аудиторіях, концертних залах Академії надається для проведення занять, репетицій та концертних виступів відповідно розкладу. За умови дистанційного навчання під час карантину або форс мажорних обставин, всі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали студенти можуть знаходити на сайті бібліотеки Академії <http://lib.knmau.com.ua>.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

На перших етапах опрацювання програми, викладач виявляє рівень знань, умінь і навичок студентів для вивчення обраного твору – співвідношення складності твору з професійними можливостями студентів.

2. Поточний контроль.

Викладач здійснює постійний контроль під час практичних занять з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу, виявлення проблем та усунення недоліків.

3. Технічний залік та академічний концерт.

Студенти виконують програмні вимоги даних контрольних заходів перед кафедрою та отримують зауваження та рекомендації для подальшої роботи.

4. Міжсеместровий та підсумковий контроль.

Екзамени/атестаційний іспит у період зимової та літньої сесій оцінює кафедральна комісія/атестаційна комісія, враховуючи професійний та творчий розвиток студентів дисципліни «Фах (спеціальний інструмент)» освітнього ступеню «Бакалавр».

Система оцінювання

Семестри 1-8

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Технічний залік	20
2.	Академічний концерт	20
3.	Екзамен	20
4.	Участь у концерті класу, кафедри тощо.	15
5.	Участь у конкурсі, фестивалі тощо	15
6.	Атестаційний іспит	10
	Всього	100

Критерії оцінювання

Студент з оцінкою **(90-100)** балів «Відмінно»(А) повністю розкрив свої природні виконавсько-сценічні дані: бездоганне виконання програми, яке демонструє оволодіння технічними і художньо-образними завданнями, відсутність будь-яких недоліків, переконлива інтерпретація найрізноманітніших стилів і жанрів, виявляє образно-художнє мислення, виконавську експресію і волю, віртуозність, точно передає драматургію твору виконавськими

засобами виразності. Студент досконало володіє технічними прийомами гри на домрі та штрихами, бездоганно виконує музичні твори відповідно до програмних вимог, природньо музикує, вільно, артистично тримається на сцені. Має найвищий рівень художнього та інтелектуального самовираження для майбутньої професійної діяльності виконавця.

Також на оцінку можуть впливати і суб'єктивні чинники, як працездатність, позитивна мотивація навчання, рівень складності програми, темп неухильного творчого зростання, конкурсні відзнаки та досвід виступів на значних сценах.

Студент з оцінкою **(82-89) балів – «Добре»(В)** достатньо розкрив свої виконавсько-сценічні дані, володіє технічними, художніми і артистичними прийомами виконання, досить майстерно володіє інструментом, виявляє образно-художнє мислення і володіння технічними прийомами гри на домрі та штрихами. Студент демонструє відповідність виконуваних творів рівню підготовки, має добре розвинений художній смак та інтелект. Виконання програми впевнене, цілеспрямоване.

Студент з оцінкою **(74-81) бал – «Добре»(С)** має розвинений інтелект, художній смак, навички самостійного опанування обраною спеціальністю. Демонструє артистичний темперамент, відповідність виконуваних творів рівню підготовки, але виконання деяких творів не завжди переконливе. Є зауваження відносно якості звуку, артикуляції, володінні технічними засобами виразності гри на домрі.

Студент з оцінкою **(64-73) бали – «Задовільно» (D)** недостатньо добре володіє виконавсько-інтерпретаторськими навичками, має проблеми з опануванням окремими технічними складностями, вмінням швидкого, міцного і довготривалого запам'ятовування музичного твору. Програма здебільшого середнього рівня складності. Обмеженість в технічному плані не дозволяє проявитися артистизму та стабільності гри на домрі. Проте підготовка студента дозволяє сподіватися на подальший професійний зріст.

Студент з оцінкою **(60-63) бали – «Задовільно» (E)** має слабкі технічні навички і невиразну артикуляційно гру. Програма певною мірою відповідає рівню його художнього та технічного розвитку, але не відпрацьована в плані інтерпретаторського мислення і розуміння стилю. Звуковидобування невпевнене та різке, аплікатурні принципи сформовані частково.

Оцінку **(35-59) балів – «Незадовільно»(FX)** отримують студенти, які недостатньо розкрили свої виконавські можливості. Програма низького рівня складності. Інтерпретаторське мислення і розуміння стилю виявляється фрагментарно. Проте, при наполегливій подальшій роботі можливий певний професійний зріст.

Оцінку **(1-34) бали – «Незадовільно»(F)** з обов'язковим повторним вивченням дисципліни, отримують студенти, які не відповідають жодному з вищезазначених критеріїв. Рівень складності програми низький. Студент володіє певними навичками та вміннями при виконанні музичних творів, які значною мірою не відповідають рівню його підготовки. Технічні навички гри на домрі потребують ретельного опрацювання в плані інтонування, артикуляції та звуковидобування.

ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна може викладатися студентам з особливими освітніми потребами.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА

Передбачається участь студентів у міжнародних та всеукраїнських конкурсах, фестивалях, концертних програмах, благодійних музичних акціях, участь у майстер класах та

стажування у літніх музичних школах/академіях; пасивна та активна участь у міжнародних, всеукраїнських та кафедральних конференціях, круглих столах; відвідування культурно-мистецьких заходів, театрів, мистецьких експозицій, виставок тощо.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Білоус В. Вплив хвилювання на формування художньої майстерності домриста // Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського. Вип. 26: Музичне виконавство. Кн. дев'ята. – К., 2003. – С. 226-241.
2. Білоус В. Мотиви музичної діяльності і їх значення у формуванні майстерності музиканта // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури. Збірник наукових праць. Вип. XI. Частина друга. – К., 2003. – С. 210-219.
3. Білоус В. Темперамент та індивідуальний стиль діяльності музиканта-інструменталіста // Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського. Вип. 38 : Музичний стиль: теорія, історія, сучасність. Збірка статей. – К., 2004. – С. 255-262.
4. Білоус В. Психологічні аспекти художньої майстерності виконавця-інструменталіста. // Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського. Вип. 40: Музичне виконавство. Кн. десята. – К., 2004. – С. 48-56.
5. Білоус В. Майстерність музиканта-виконавця: поняття, структура. // Українське музикознавство: Науково-методичний збірник. – Вип. 33. – К., 2004. – С. 243-251.
6. Білоус В. До проблеми процесу виконавського запам'ятовування музичного твору. // Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського. Вип. 69 : Виконавське музикознавство. Кн. тринадцята. – К., 2007. – С. 113-124.
7. Білоус В. Сприймання у музично-виконавській діяльності // Мистецтвознавчі записки: Зб. наук. праць. – Вип. 12. – К.: Міленіум, 2007. – С. 32-38.
8. Білоус В. Виконавська майстерність як елемент творчої діяльності музиканта-інструменталіста // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв: Наук. журнал. 3'2008. – К.: Міленіум, 2008. – С. 61-64.
9. Білоус В. Відчуття та їх значення у формуванні музично-виконавської майстерності // Культура і сучасність: Альманах. – К.: Міленіум, 2008. – №2. – С. 119-124.
10. Білоус В. Історичний розвиток домри та кобзи від стародавніх часів до нашого часу в світовій музичній культурі // Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського. Вип.: 82: Виконавське музикознавство. Кн. п'ятнадцята. – К., 2009. – С. 204-217.
11. Білоус В. Психологічні аспекти формування виконавської художньої майстерності: навч.-метод. посіб. – К.: ДАКККиМ, 2009. – 150с.
12. Білоус В. Психологічні основи функціонування інструментального ансамблю. – Столична кафедра народних інструментів як методологічний центр жанру. – Матеріали конференції. – Київ: НМАУ ім. П.І. Чайковського, 2012. – С. 40-52.
13. Білоус В. Мотиви діяльності та їх значення у формуванні майстерності музиканта. – Столична кафедра народних інструментів як методологічний центр жанру. – Матеріали 2-ої конференції. – Київ: НМАУ ім. П.І. Чайковського, 2013. – С. 81-93.
14. Білоус В. Основи оволодіння технічною майстерністю музиканта-виконавця. – Виконавське музикознавство академічного народно-інструментального мистецтва України: Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2015. – С. 59-65.
15. Білоус В. Основи оволодіння руховими навичками музиканта-виконавця. – Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. – Збірник наукових праць. Вип. 62., Київ-Вінниця, 2021, С. 114-123.

16. Давидов М. Теорія формування виконавської художньої майстерності баяніста-акордеоніста. – К., 1997. – 240с.
17. Давидов М. Київська академічна школа народно-інструментального мистецтва. К.: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 1998. – 223 с.
18. Давидов М. Проблеми розвитку академічного народно-інструментального мистецтва в Україні. – К., 1998.
19. Давидов М. А. Українське струнно-щипкове академічне мистецтво: функціонування, проблеми збереження та розвитку. *Академічне мистецтво оркестрів народних інструментів і капел бандуристів спеціальних музичних вузів України* : тези всеукр. наук.-теорет. конф. (02.12.2005 р.). Київ, 2005. С. 72–78.
20. Давидов М. Історія виконавства на народних інструментах (Українська академічна школа). – Київ, 2005. – 418 с.
21. Давидов М. Проблеми збереження і розвитку академічного народно-інструментального мистецтва України. – Київ, 2008. – 402 с.
22. Давидов М. Виконавське музикознавство: енциклопедичний довідник. Луцьк : ВАТ «Вол. обласна друк.», 2010. – 400 с.
23. Давидов М. А. Історія виконавства на народних інструментах. 2-ге вид. Луцьк, 2010. – 590 с.
24. Лисенко М., Михеєв Б. Школа гри на чотириструнній домрі. Київ: Муз. Україна, 1989, 152 с.
25. Лисенко М. Методика навчання гри на домрі. Київ: Муз. Україна, 1990, 88 с.
26. Матвійчук Л. Методичні основи формування виконавської майстерності домриста. - К.: 2000. – 67 с.
27. Матвійчук Л. Школа майстерності кобзиста. – Київ, 2005. – 153 с.
28. Геліс М., Вольська Т. Методика навчання гри на домрі. – С., 1988, 79 с.
29. Бортник Є.О. Струнний інструментарій Слобідської України в минулому і сучасному.// У зб.: Музична Харківщина, 1992, с. 191-205.